

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από τη συνέντευξη που έδωσε ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης, καθηγητής της Επιστήμης των Υπολογιστών στο MIT, στον Θανάση Νιάρχο, για την εφημερίδα «Τα Νέα» στις 22/06/2020 (ανακτήθηκε στις 15/07/2022).

Πώς φαντάζεστε πως θα είναι ο κόσμος σε 20 χρόνια με την εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δραστηριότητας;

Παρότι είμαι πολύ κοντά στις εξελίξεις, τόσο τις επιστημονικές όσο και τις τεχνολογικές που γίνονται σε αυτό το πεδίο, είναι πολύ δύσκολο να προβλέψω. Για να εξηγήσω το γιατί οι προβλέψεις είναι δύσκολες, ας κάνουμε ένα νοητικό πείραμα γυρίζοντας τον χρόνο 20 χρόνια πριν από το σήμερα, γυρνώντας δηλαδή πίσω στο 2000. Η Google τότε μόλις είχε δημιουργηθεί και εταιρείες όπως οι Facebook, Twitter, Uber και Airbnb δεν υπήρχαν.

Η τεράστια επίδραση που θα είχε το Ιντερνέτ στην οικονομία, την κοινωνία και την πολιτική ήταν δυσδιάκριτη. Τόσο πολύ που ο νομπελίστας οικονομολόγος Paul Krugman είχε γράψει χαρακτηριστικά το 1998 ότι «Μέχρι το 2005, θα έχει γίνει σαφές ότι η επίδραση του Ιντερνέτ στην οικονομία δεν θα είναι μεγαλύτερη από αυτή της μηχανής του φαρ». Από τη σκοπιά του 2020, μας κάνει εντύπωση πώς μπορεί να έπεσε ο Krugman τόσο έξω. Όχι μόνο μας κάνουν εντύπωση οι λάθος του προβλέψεις, αλλά μας φαίνονται εντελώς φυσικές και προφανείς, ίσως τελεολογικές όλες οι εξελίξεις που είδαμε τα περασμένα 20 χρόνια. Την ίδια εμπειρία θα έχουμε και τώρα σε σχέση με το 2040. Η τεχνητή νοημοσύνη έχει κάνει μεγάλα άλματα την τελευταία δεκαετία. Οι αλγόριθμοι έχουν πλέον φτάσει σε εντυπωσιακό επίπεδο στην επεξεργασία φωνής και εικόνας, γίνονται ολοένα καλύτεροι στην επεξεργασία κειμένου και παίζουν δύσκολα παιχνίδια [...] καλύτερα από τον άνθρωπο.

Μάλιστα η πρόοδος που έχει σημειωθεί σε επιστημονικό επίπεδο έχει ήδη φτάσει στον πραγματικό κόσμο. Η αναζήτηση μέσω φωνής στο κινητό μας είναι ένα παράδειγμα, η αυτόματη αναγνώριση προσώπων από την κάμερα ασφαλείας του σπιτιού μας ένα άλλο και η αυτοματοποίηση της οδήγησης των αυτοκινήτων ένα τρίτο. Στο άμεσο μέλλον θα δούμε ότι πολλές εφαρμογές, που θα εμπεριέχουν τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων και θα ενισχύουν την αυτοματοποίηση της ζωής και της εργασίας μας, θα βελτιστοποιούν τις παραγωγικές μας διαδικασίες και θα συνεπικουρούν τα συστήματα υγείας, την επιστημονική έρευνα και τα κέντρα σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων κρατών και οργανισμών. Από την άλλη δεν πιστεύω - και υπό μία έννοια μακάρι να αποδειχτούν λάθος οι προβλέψεις μου - ότι στα επόμενα 20 χρόνια θα δούμε

μηχανές με αυτό που λέγεται «γενική τεχνητή νοημοσύνη». Ενώ οι εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης θα βρίσκονται παντού γύρω μας, κάθε εφαρμογή θα λύνει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα.

Είναι δύσκολο, με βάση την υπαρκτή τεχνολογία, να φανταστώ ότι σύντομα θα κατακτήσουμε τη «γενική τεχνητή νοημοσύνη», ότι θα φτιάξουμε δηλαδή μηχανές που θα μπορούν να μεταφέρουν νοητικές ικανότητες και διαίσθηση από μια νοητική λειτουργία, στην οποία έχουν εκπαιδευτεί και έχουν κατακτήσει, σε μια καινούρια νοητική λειτουργία, που θα θέτουν αυτόβουλα στόχους, που θα είναι δημιουργικές και θα είναι αρκετά αξιόπιστες, ώστε να τους αναθέτουμε μεγάλη αυτονομία.

Κείμενο 2

Η πιο επικίνδυνη στιγμή της ανθρωπότητας

Το ακόλουθο συντομευμένο άρθρο του Stephen Hawking προέρχεται από τον ιστότοπο: iefimerida, Guardian, 07/12/2016 (ανακτήθηκε στις 25.08.2022).

[...] Το διαδίκτυο και οι πλατφόρμες θα επιτρέπουν σε πολύ μικρό αριθμό ανθρώπων να συγκεντρώσουν αμύθητο πλούτο, διατηρώντας επιχειρήσεις με ελάχιστες θέσεις εργασίας, αλλά με τεράστιο κέρδος. Αυτή η εξέλιξη φαντάζει αναπόφευκτη, αλλά και καταστροφική για τις κοινωνίες.

[...] Για μένα η δυνατότητα της χρήσης της τεχνολογίας για επικοινωνία ήταν μία απελευθερωτική και θετική εμπειρία. Χωρίς την τεχνολογία δεν θα μπορούσα να εργάζομαι όλα αυτά τα χρόνια. Παράλληλα όμως, οι ζωές των πλουσιότερων ανθρώπων, στις πιο αναπτυγμένες περιοχές του πλανήτη, είναι «βασανιστικά» ορατές, προσιτές σε οποιονδήποτε έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, όσο φτωχός κι αν είναι. Πιο πολλοί άνθρωποι έχουν κινητό, από αυτούς που έχουν πρόσβαση σε καθαρό νερό και αυτό σημαίνει πως σχεδόν όλοι μας σε αυτόν τον πλανήτη δεν μπορούμε να αγνοήσουμε την ύπαρξη αυτής της τεράστιας ανισότητας.

Οι συνέπειες αυτής της κατάστασης είναι άμεσες: ο αγροτικός κόσμος θα οδηγείται σε φτωχές πόλεις, με πλοηγό την ελπίδα. Όταν ο κόσμος δει πως η «νιρβάνα» του Instagram δεν είναι εφικτή ούτε εκεί, θα αναζητήσει καλύτερη τύχη στην απέναντι όχθη, ακολουθώντας το ρεύμα των οικονομικών μεταναστών και ταξιδεύοντας για μια καλύτερη ζωή. Οι μεταναστευτικές ροές, με την σειρά τους, δοκιμάζουν τις αντοχές των χωρών που τους υποδέχονται, αυξάνοντας συνεχώς τον πήχη της ετοιμότητας και των υποδομών για τις τελευταίες. Κάπως έτσι, φθείρεται η κατανόηση των πολιτών και τροφοδοτείται ο πολιτικός λαϊκισμός.

Για μένα το πιο σημαντικό είναι πως σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη στιγμή της ιστορίας, το είδος μας πρέπει να λειτουργήσει σαν ένα σύνολο, συνεργατικά. Πρέπει να δουλέψουμε μαζί.

Αντιμετωπίζουμε τεράστιους περιβαλλοντικούς κινδύνους: κλιματική αλλαγή, υπερπληθυσμό, επιδημίες, μόλυνση των ωκεανών, προβλήματα στην τροφική παραγωγή και εξαφάνιση των ειδών. Όλα αυτά πρέπει να μας υπενθυμίζουν ότι βρισκόμαστε στην πιο επικίνδυνη φάση της ανθρώπινης ανάπτυξης. Έχουμε τα τεχνολογικά μέσα να καταστρέψουμε τον πλανήτη μας, αλλά ακόμα δεν έχουμε τα μέσα για να ξεφύγουμε από αυτόν. Ίσως σε κάποια χρόνια να μπορέσουμε να εξαπλωθούμε και σε άλλους τόπους πέραν της Γης, αλλά ως τότε πρέπει να δουλέψουμε σκληρά, για να προστατεύσουμε τον μοναδικό μας πλανήτη.

Για να συμβεί αυτό, θα πρέπει τα έθνη να χτίσουν γέφυρες και όχι τείχη μεταξύ τους. Αλλά για να το πετύχουμε, θα πρέπει οι ηγέτες του κόσμου να αντιληφθούν πως απέτυχαν και πως απογοητεύσαν τους πολίτες. Με τους πόρους να συγκεντρώνονται στα χέρια των λίγων, θα πρέπει να μάθουμε να μοιραζόμαστε περισσότερο από όσο σήμερα. Με τις θέσεις εργασίας να μειώνονται, με ολόκληρες βιομηχανίες να κλείνουν, θα πρέπει να βοηθήσουμε τους λαούς να διασώσουν τον τόπο τους, να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα της εποχής. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει να τους παρέχουμε την απαραίτητη οικονομική βοήθεια, για όσο χρειαστεί ώστε να το πετύχουν. [...]

Κείμενο 3

ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ (1931-2020)

ΕΝΤΕΛΕΙ

Το ποίημα ανήκει στη συλλογή Άνω Τελεία, Αθήνα, Ίκαρος, 2016, σ. 35.

Α, παντογνωσία με απογοητεύεις

πώς εσύ που τόσο περιφρονείς

τις ολίγες γνώσεις τα λάθη

τις ανακρίβειες που ενοχοποιούν

την ηρωίδα ιστορία

για πολύνεκρες ήττες που επέφερε

απορώ πώς ανέχεσαι να σε αμφισβητεί

εξευτελιστικά

ένα τελείως άγνωστό μας Άγνωστο.

Εγώ στη θέση σου θα έσκιζα τη φήμη μου.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Να αξιολογήσεις τη συνάφεια του τίτλου του Κειμένου 2 με το θέμα του (μονάδες 5) και τη θέση που παίρνει ο συγγραφέας απέναντι σε αυτό (μονάδες 10).

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 («Η τεράστια επίδραση... καλύτερα από τον άνθρωπο»), ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης παραθέτει τη λανθασμένη πρόβλεψη του νομπελίστα οικονομολόγου Paul Krugman. Για ποιο λόγο χρησιμοποιεί, κατά τη γνώμη σου, το συγκεκριμένο παράθεμα (μονάδες 5); Τι επιδιώκει να πετύχει με την επιλογή του αυτή; (μονάδες 5)

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

α. «Με τους πόρους να συγκεντρώνονται στα χέρια των λίγων, θα πρέπει να μάθουμε να μοιραζόμαστε περισσότερο από όσο σήμερα. Με τις θέσεις εργασίας να μειώνονται, με ολόκληρες βιομηχανίες να κλείνουν, θα πρέπει να βοηθήσουμε τους λαούς να διασώσουν τον τόπο τους, να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα της εποχής.» Να εντοπίσεις στο παραπάνω απόσπασμα του Κειμένου 2 δύο σημεία στα οποία το μήνυμα διατυπώνεται με αναγκαιότητα (μονάδες 2) και να τα μετατρέψεις έτσι, ώστε αυτό να εκφράζεται με βεβαιότητα (μονάδες 4).

β. «Από την άλλη δεν πιστεύω -και υπό μία έννοια μακάρι να αποδειχτούν λάθος οι προβλέψεις μου- ότι στα επόμενα 20 χρόνια θα δούμε μηχανές με αυτό που λέγεται "γενική τεχνητή νοημοσύνη". Ενώ οι εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης θα βρίσκονται παντού γύρω μας, κάθε εφαρμογή θα λύνει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα.» Να αντικαταστήσεις τις παραπάνω υπογραμμισμένες φράσεις του χωρίου του Κειμένου 1 (3^η παράγραφος) με συνώνυμες λέξεις ή φράσεις, ώστε το ύφος λόγου να γίνει πιο λόγιο. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τη στάση του ποιητικού υποκειμένου απέναντι στην παντογνωσία στο Κείμενο 3, αξιοποιώντας τρεις κειμενικούς δείκτες. Συμφωνείς ή διαφωνείς μαζί του και γιατί; Να απαντήσεις σ' ένα κείμενο 150-200 λέξεων.

Μονάδες 15